

שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם (ה)

וחדרה בעקבות העבר - מהעתידי, ניקח צעד אחד אחורה, ונסנה להתבונן בכלל מחלוקת הזו, אשר אחראי רואה כל דבר מתוך פחד וחשש, והשני רואה הכל מבטבט אופטימי עם הזירות מינימלית מינימלית -

האם מחלוקת זו היא מחלוקת אידיאולוגית, או שהיא בכלל מחלוקת רגשית?

האמת היא, שבעצם איננו רוצים לגעת בשאלה הזו, כי אולי תצא מסקנה לאחד מהצדדים, ומי אנתנו ושכנים ראשינו בין הצדדים ונאמר דעה לכאן ולכאן.

אפילו זו שהיא הכי תורנית ועקרונית - היא מחלוקת רגשית.

אז זהו שלא. הרי למשל יוכוח בין בחורים אם עדיף להשקיע בעיניו או עדיף להשקיע בבקיות. הנה לכל קבוצה בין הנידונים יש שלל רב של ראיות ומסקנות, שהדרך היחידה להצלחה בתורה, היא הלימוד שהם סבורים שצריכים ללמוד, אלא, שהם מעמיסים את דברי חז"ל המדברים בגודל מעלת הבנת התורה בעיניו, ואלה עורמים דווקא את דברי חז"ל והכשיליט"א שמעידים באלף הוכחות שצריך ללמוד בבחינת סיני, המקיף הרבה חומר.

כל אחד מדבר מתכונות נפשו ואופיו. זה שלומד בעומק, בולטים לנגד עיניו המאמרים המדברים בשבח דרכו הוא. ואפילו אם באותה שורה כתובה ראייה הפוכה משיטתו, היא תהפוך לשקופה, ותתבטל לנוכח הראיה ובאמת -

כל אחד מדבר מתכונות נפשו ואופיו. זה שלומד בעומק, בולטים לנגד עיניו המאמרים המדברים בשבח דרכו הוא. ואפילו אם באותה שורה כתובה ראייה הפוכה משיטתו, היא תהפוך לשקופה, ותתבטל לנוכח הראיה ובאמת -

וכן בדיוק קורה עם מי שלומד בקיאות. ומאכן למחלוקת בפסק הלכה, כמחלוקת בית שמאי ובית הלל.

כמובן, שאנו מאמינים באמונה שלימה, שבית שמאי ובית הלל לא חלקו ממניעים אישיים, אלא אך ורק דיוק התורה והעמדת הדברים על נכונותם האבסולוטית - היא היתה נר נדלגיהם בכל מחלוקותיהם במהלך הששה סדרי משנה.

ואולם הזוהר הקדוש אומר על מהותם של בית שמאי ובית הלל (ח"ג דף רמה ע"א) הלל ושמאי דאתון חד מסטרא דרחמי וחד מסטרא דינא. וזוהר הגבורה והדן, ושושן נשמתם של בית הלל - מידת החסד והאהבה.

ולא נוכל להתעלם מכך, שגם בספורים, שאינם בהכרח מחלוקת קונקרטיה זה כנגד זה, אלא הנהגה פשוטה שנבעה משגרת חייהם, העידה על כך שבית שמאי נוקבים את הנהגתו, ודוחים את מי שאיננו משלים את עצמו בכל ענייניו לשם שמים, ובית הלל להיפך מקיבים ובוטחים דרך איך יוכלו לך לקרב. אם כן אפוא, מי גרם לכך ששני ברות נחלקו עם ישראל לשני מחנות, אלו שצעדו

ובכן רבותיי, מה היא מחלוקת רגשית? ודאי שמעתם את הפתגם: 'על טעם וריח; אין להתווכח'. אתם יודעים למה?

כי טעם וריח זה משהו אישי. אולי זה קשור לעברו, או אולי לגלגול הקודם של הטועם והמריח. פעם היתה לו חוויה נעימה יחד עם הטעם והריח הזה, ואז הוא התחיל לאהוב אותו. למשל יש אחד שכששאמא שלו היתה שמחה וכל הבית צהה - היא הוציאה מבבה וביסילי מלוחים, מאז המח שלו משדר לו שמחה והנאה כל פעם שהוא מריח וטועם מהביסילי הזה. השני, אמא שלו היתה מוציאה תירס מהפריזו, ומחפמת בתוך מים המים מהקומקום, לאדם זה, היא משהו מהנה יותר מתירס מחומם. והשלישי, התיירס מזכיר לו דווקא את התקופות הקשות, שאבא שלו ביטל בגלל שאמא שלו היתה מאושפזת...

בקיצור: 'על טעם וריח; אין להתווכח'. מחלוקת על טעם וריח היא לא מחלוקת לוגית, הטעם והריח מוגעים אישיים, של השני היו לו את אותם מניעים היה הוא סבור כמון, ואם כל היו את המניעים של היתה אתה סבור כמון.

ומשום מה, בוויכוח אידיאולוגי, אנו חושבים שהנידון הוא דבר נפרד לגמרי מאישיותו, רק שאנו סוברים כך וכך משום שמקנא שבה לנו בעקבות עיונונו בנושא, או לימודנו בנושא.

ההתפתחות העולמית של המאה שנים האחרונות, אם זו ההתפתחות המדעית, אם זו ההתפתחות האינטלקטואלית וכ"ו - פצלו את עמנו, בגדלו, לשני מחנות מימין ומשמאל, המצדדים בעד לעומת המצדדים נגד.

האמת היא, שכל תקופה שעברה, הקצינה את שני המחנות, כך שכבר בתקופה השניה למן פרוץ הקיטוב הני"ל, כבר לא היה שום קשר בין שני המחנות הקדומים, לגודל ריחוקם אלו מאלו, וכבר בתוך המחנה שהתנגד בתחילה, התפתחו להם שתי מחנות חדשות, המצדדים בעד הידברות והמתנגדים לה.

ושבו, העמיק הייחוס בתקופה הבאה או בסיטואציה הבאה, ופיצלו עוד שני מחנות בתוך המחנה המתנגד, וכ"ו וכ"ו.

מה שמעניין הוא, שהמחנה המצדד בעד הזרימה עם המציאות הטבעית, לא כל היה מופצל, אדרבה, הוא קיבל בכל התפתחות ברורות פתוחות את הפלטים מהאידיות המסורתית, והטעימ אותם בתוכו. כמובן, שמריבות היו גם בין המחנות, והאולם היו אלו מריבות של מנון ותאוות שליטה, אך לא מחלוקות אידיאולוגיות כל כך. ולדוגמה, לא מחלוקות בתוך המחנה הלל, האם צריך לוותר לערבים או להתעמת עמם - לא גרר מעשים שונים כל כך, כי סופו של דבר שניהם הסכימו פחות או יותר לאותו דפוס פעולה.

ואילו במחנות היראים, הפכה המחלוקת לשם שמים' להיות מהותית יותר ויותר, דפוסי הפעולה השתנו לגמרי, וכן גישות החיים והיות הפכו את החולקים אלו על אלו לרוחקים וזרים במשך זה מזה.

במשך זה האחרון, עם התקדמות הוויכוח והעמקתו בתוך הציבורים היראים ושלמים, החוששים לעורם לבל יסחפו עם זרם המציאות ההמונית החמנית - הפכה המחלוקת להיות ממש בין שני חברים לספסל, בין אב לבנו, ואפילו - - - בין האדם לעצמו.

"אדם לאדם זאב!"

"אדם זאב לעצמו!!!"

במאמרנו זה, ביודעה שמהרה מן המחלוקות הכיום הזה, שבו אינם אף הוציא אותנו מחמימות בית המדרש, אלא מתוך פחד

לפי הנוסח המחייב ומוקפד של בית שמאי, ואילו שצעדו לאורם של בית הלל, מי גרם כל זאת? בית שמאי ובית הלל?

קודשא בריך הוא, הוא זה שהחליט מיד עם כינונם של העולמות כולם ועוד לפני כן, שיהיו שני צדדים, שיהיה את הצד המגביל, המעמיד, המחוקק וכ"ו, ויהיה את הצד המאיר, המכיל, האוהב, וכ"ו.

והוא אשר המשיך ושלשל את שני הבחינות הללו, והעמיד להם נציגים בדמות בית שמאי קדישין ובדמות בית הלל קדישין, ולכן, ידעו הם בית שמאי ובית הלל, שנטייתם לפסוק הלכה כך או כך באה להם מטבע שטבע בהם הבורא יתברך, ברצונו שיתקיימו בעולם שתי הבחינות הללו, ומשהבינו כך, אזי הם בעיניו האחד את השני, וידעו שיהודי שנטיית לבו בבית שמאי, אינו אלא נפשם או יסבור כבית הלל, וכן להיפך.

ומשהבינו אחד את השני - הרי הם אהבו אחד את השני, ולא רק זאת אלא אף על פי שאלו אוסרים ואלו מתירין אלו פוסלים ואלו מכשירין לא נמנעו בית שמאי מלישא נשים מבית הלל ולא בית הלל מבית שמאי כל הטרות והטמאות שהיו אלו מטהרים ואלו מטמאים לא נמנעו עושין טהרות אלו על גבי אלו' (מ"ג י"ג ע"ב).

אתם יודעים מה? יש לך סימן בפרשת השבוע: ארבע כיתות היו שם על שפת הים, כל אחת מהן החזיקה באידאולוגיה שונה, ובמועצת גדולי תורה משלה, והיו לכל אחד ראיות לשיטתו מכמה וכמה מקרים שבהם נפסקה הלכה כמותם על ידי האומה. על ידי שמעון ולוי, או על ידי יהודה.

ועק משה רבינו: כך היא דרכה של תורה. אך דבר לכם קיירי' ה' ילחם לכם' - רק השי"ת הוא אשר החליט מי יחזיק כך ומי יסבור אחרת. נו וממילא - ואתם תחרישו. אז באו חברים ונחריש קצת. חברים באו נחריש. לפחות קצת שקט.

עטרת פז
מחשבת המוסר

בגוש האדם

רשי בפרשה מביא בשם המדרש מנין היו למצרים סוסים לרכב עליהם הלא במכת דבר ובמכת ברד מתו כל מקנה מצרים? והתשובה: שכתוב, 'הירא את דבר ה' הניס את עבדיו ואת מקנהו'.

אם נתבונן נראה דבר מעניין, היו מצרים שהפנימו את המכות הראשונות וידעו כי כאשר משה מזהיר הפורענות אכן מניעה. היה להם יראת שמים, הם פחדו מהדבר והברד והכניסו את מקניהם לתוך הבית להנצל מן המכה. והנה עכשיו הם לוקחים את בהמותיהם לרדוף אחר בני ישראל. דבר זה תמוה ביותר?! הלא המצרי רואה שלשכניו לא נשאר כלום והוא שהתנהג בהכמה ונזהר ניצלו בהמותיו, ועכשיו הוא הולך לרדוף אחרי בנינו? מכאן אמר ר' שמעון טוב שבנחשים רוצין את מוחו, כשר שבמצרים הרגו.

עוד מצינו בהמשך הפרשה דבר אל בני ישראל ויסעו ואכן בנינו נכנסים לתוך הים. כתוב בגוש החיים שאז היו כולם בשיא הבטחון בה, כאשר על פי דרך הטבע אי אפשר להינצל ובזכות האמונה נקרה על מהם הים. כעבור שלושה ימים הגיעו למרה ולא היה להם לילות. וילוונו וקע על משה מי יתן מותנו במדבר, הלא אין קברים במצרים וכ"ו. ולאכזרה לא מובין מה קורה בהם איך התהפך מצבם הרוחני בזמן קצר מהקצה לקצה?

בספר עיני ישראל להג"צ ר' אליהו וינטרויב צ"ל מסביר שבים סוף הסכנה היתה מוחשית ולא היה נראית שום שיועה בליט בריחה צעקו אל ה' והאמינו בו אבל זה לא היה נקיב בגושם ע"ש דברי.

אמנם נראה לומר שכך הוא טבעו של אדם המעורב בטוב ורע וכל ימיו הוא פנסיונות ואם שמששים בערבובייה. יש ואדם סובח בה' בעניני פרנסה ומנגד בעניני רפואה הוא פחדן ורץ לכל הרפואים שאפשר וכן להפך. בשעת רוגע ללא אמצויות אדם רגיל שומע לדבר ה' ומכניס את מקנהו לבית, אבל בעלי הגאווה לא הסכימו לקבל את האמת ממש רבנו. אולם כאשר היו המצרים מושפלים מציצת בני ישראל, לאחר שלושה ימים שאין להם עבדים. והם צריכים לעשות דברים בסיסים בעצמם פה נגמר השכל וכל המצרים ללא יוצא מן הכלל ורדפיס אחרי בני ישראל גם 'היראים' שבהם.

כל זה מוסר בשבלנו ללמוד על תכונות האדם. יום אחד הוא ירא שמים שהכל ברוגע אולם משתחילים העניינים לצאת מהסדר הרגיל כמו זה נסיון חדש. וכן בעם ישראל כשהלא אבוד ואין ישועה קל בלכות בה' כאן בקריעת הים. אולם בהזדמנות שלא היה להם מים הם ציפו אולי שמשא בתור מנהיג יקח אחריות ומצאו להם אשם בצרות ונגמר כל הבטחון. ישמע תכם ויוסף לקח.

לעטר פתורא
דרושים נאים לפרשת השבוע

הלל וזמרה

יש להעיר, שהנה מתקנת חכמי התלמוד היה נהוג לומר לפני התפילה פסוקי דזמרה, כדאיאת בשבת קיח: אמר רבי יוסי יהא חלקי מנומרי הלל בכל יום, ומקשה הגמ' אינו, והאמר מר הקורא הלל בכל יום הרי זה מחרף ומגדף. ופירק - כי קאמרין בפסוקי דזמרה. ופרש"י, פסוקי דזמרה - שני מזמורים של הלילולים הללו את ה' מן השמים הללו א-ל בקדשו. ומקשים (עיי' ציץ אליעזר ח"ו ס"י יב' וכן טוב בשם בעל התניא) למה נקט רש"י דוקא תרי הני. ועוד, הדנה מימרא דרבי יוסי אתא נמי במסכת סוברים (ר"ש פ"ח) בשינוי לשון - אמר ר' יוסי יהא חלקי עם המתפללים בכל יום ששת המזמורים הללו. ע"כ, וצ"ב למה קראו פעם אחת בשם 'אומרים הלל' ופעם אחת בשם 'המתפללים'. והנה שמתבוננים בתוכן המזמורים שתקנו שהם מ'תהלה לדוד' (מקנה) ועוד סוף התפילה (ר"ח פ"ק אין עומדין) מוצאים דבר מענין, שבחצי מהמזמורים מופיעה המילה זמרה - **זמרה** לאלוקי בעורו', 'כי טוב זמרה לאלוקי', 'בתוך וכינור יזמרו לו', אמנם בשלש המזמורים שהם עיקר פסוקי דזמרה, 'זמור לדוד', 'הללו את ה' מן השמים', 'הללו א-ל בקדשו' לא מופיעה כלל המילה זמרה, הלא דבר הוא, והנראה, שבאמת בתקנת פסוקי דזמרה ישנם ב' עניינים נפרדים, האחד הוא מה שכתב בתשובת רב נטרונאי גאון, הובא בסדר בר עמרם השלם (דף רי), שזהו בכלל מה שאמר בגמ' (ברכות לב.) אמר רבי שמלאי, לעולם יסדר אדם שבתו של מקום ואחר כך תפלה, דהינו שבח לקב"ה. ועניין נוסף שהוא בכלל 'חסידים הראשונים' שהיו יוהין שעה אחת ומתפללין (ברכות לב.) ו"כ הפמ"ג (צג), שהוא מדין הכנה לתפילה. וכן מצאתי בסידור 'יועש אברהם' (ע' קעט) שכתב ופרש"י ב' המזמורים הללו משום שהוקשה לו למה קראם רבי יוסי 'הלל', ולכן פרש"י תרי הני שהם הלל בשבתך הפד' וענין במהרש"א כע"ז. ולדבריו. מחוור, ד"ל שבעצם אמירת המזמורים של 'הלל' הוא מדין 'יסדר שבתו', אמנם שאר המזמורים הם מדין 'חסידים ראשונים'. אמנם עדיין קשה אמאי לא סיגי באמירת הלל לשני העניינים. ובה נאמר, שהרי עיקר הטעם אשר מ'פסוקי דזמרה' כתב הש"ה (כי תצא - תורה אור אות לב) שהתפילה כובשת מלחמות רבות, דהיינו הקליפות והשטנים לשם הם מלאים בכל אור העולם. ולא תוכל התפילה לעלות אם לא כשמחתיכן את אלו בפסוקי דזמרה, כמו שכתב בשערי אורה בריש ספרו שלען כל נקראים 'פסוקי דזמרה' מלשון תזמור שהיא כריתה. ע"כ. א"ל דווקא המזמורים הללו שכתבי בהם המילה 'זמרה' יכולים להוות הכנה לתפילה ביותר, שנלחמין וכורתים את המעכבים, אמנם מזמורי ההלל אמנם מועילים בזה אבל עיקרם שבו אור המקום.

והנה כתב במשך חממה בפרשת בחוקי יסוד גדול, מדוע האומר הלל בכל יום היה זה מחרף ומגדף, ואילו האומר תהלה לדוד ג' פעמים בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם" (ברכות ד.) וכתב שהוא מפני שהאומר הלה הגדול בכל יום מורה כאלו שראוי להודות רק על פעולות שעל דרך נם. אבל על פעולות הטבע אין צריכים לחילה להודות אחרי הבריאה, ולכן ה"ז מחרף ומגדף, כי הנסים מהותם רק לעורר לבות בנינו על מפעלות הבורא ב"ה בהטבע. אבל כל האומר תהלה לדוד בכל יום שיה מודב על מפעלות סודו הטבעי אשר בכל יום, מובטח שהוא בן עולם הבא. עיי"ש. ודאי צ"ל אפילו הני"ל כתב לפ"ז שדווקא בב' המזמורים שפרש"י 'התהלה לדוד', שבמזמור 'הללו את ה' מפורש הוצאת הטבע, והנהגת בשמים ובארץ וכל אשר בהם ומודים כי נשגב שמו לבדו, וכן במזמור 'הללו קל' מפורש אופני דרכי ההודיה, וכי על כל שמה ונשימה תחלל את ה' אר"י וכו' ופירושו, דג' המזמורים הללו הם מדין הלל ולכן לא הורחק בהם המילה זמרה 'כלל' ועליתם דבר ר"י בנסיכת שבת וכדפרש"י, ואילו ה' המזמורים הנוספים הם מדין זמרה. מפורש הוצאת לומר את המעכבים ולהיות כהכנה לתפילה, ולכן במסכת סופרים קרי ליה ר"י 'מתפללים' וציוין לששת המזמורים כי באמת כולם מועילים לזה, אבל בעיקר אלו המזמור בהם 'זמרה'.

עטרת המקרא

באורים בפרשה בדרך הפשט

ימח שמו של עמלק בן עשו

כתב רמב"ן, נשבע הקב"ה שאין הכסא שלם ואין השם מלא, עד שימח שמו של עמלק בן עשו, ומשמחה שמו יהי שם ה' מלא והכסא שלם, שנאמר (ההלים ט) האויב תמו חובות לצנח, זהו עשו, שנאמר ועברתו שמרה נצח (עמוס א), אבד זכרם המה (ההלים ט), כו'. וע"ע בתחומא (פי תצא), ולכך אמר משה ליהושע בחר לנו אנשים (שמות יז) מפני שהוא משבט יוסף שנאמר בו את האלהים אני ירא, ובעשו כתיב ולא ירא אלהים. ושם, ביד בניה של רחל, עשו נופל. ומבואר דמלחמת עמלק, שורשה בעשו אבי האומה. ושמועת מהגר"ן קצבורג נ"י להק', דהרמב"ן סוף וישלח כתב, והנה אנתנו נצטוונו בבני עשו שלא נתעב אותם (דברים כג) ולא נקח את ארצם (שם בה), והם כל בניו היוונים לו היושבים בשעיר, כי הם הנקראים אדם על שמו, אבל בן הפילגש (עמלק) אינו בכלל בני עשו על עמלק, ונצטוונו בו בהפך כולל לתעב אותו ולמחות את שמו. ומבואר דכל מה שנצטוונו למחות הוא מצד שאינו משתייך לעשו לגמרי, דאינו אלא בן הפלגש, וצ"ע.

ו"ל, דהנה "לא תתעב אדמי כי אחיך", נאמר לענין

לקבלם לקהל, וכמש"כ, בנים אשר יולדו להם דור שלישי יבא להם בקהל ד' (בטו). והיינו דעדיין יש פרידות טובות - ניצוצות קדושה, שראויות לצאת מהן, ושורש הדבר מפני היותם בני אברהם ויצחק, אולם לעתיד, בעת תיקון השלם, שכבר נתוספו גרים (פסחים פז), ויצאו כל ניצוצות הקדושה שבהם, שוב ל"ש איסור לא תתעב אדומי, וע"ז נאמר אבד זכרם המה. אולם מש"כ הרמב"ן בוישלח דעמלק בהיותו בן הפילגש לא נכלל בבני עשו, יש לפרש כוונתו, דכיון שלא היה שום צד קדושה בלידתו, לכן לא נשאר בו שום רושם קדושה, ולכן נצטוונו למחותו אף לדורות, וא"ז סתירה לציוויו שלא תתעב אדומי. וע"ז ברש"י (דברים בה) עה"פ, כי לא אתן לכם מארצם עד מדרך כף רגל כי ירשה לעשו נתתי. וז"ל, עד שיבא יום דריסת כף רגל על הר הזיתים שנאמר (זכריה יד) ועמדו רגליו וגו'. הרי דבפסוק שלא לתעב בני עשו לדורות (כ"ל מהרמב"ן), כתוב דלעתידי ישתנה הדבר. ונמצא דלעולם נצטוונו למחות זרעו של עשו שאין בו צד קדושה, ולדורות אי"ז אלא בעמלק שמפקע מכל זיקה לקדושה, ולעתידי יהיה כן בכל זרעו של עשו.

עטרת ודיבון

תחקירים בפרשת השבוע

השבוע יחול בע"ה ט"ו בשבט. המאמר שלפנינו יעסוק בעניין אמירת תחנון בט"ו בשבט.

הנה מצאנו בכמה ספרי מנהגים שהיו נוהגים לומר תחנון בט"ו בשבט וכ"כ במנהגי ורמיישא, חמשה עשר אומרים תחינה אפי' בשחרית, והוא יומא דמפגרי ביה רבנן המלמדים, ובפרט למקרי דרדקי. והוא יום משתה ושמחה למלמדים והתלמידים. ונוהגים לתת לתלמידים יין שרף ולשמוח עמם, וכן בחמשה עשר באב לעיל בס"ל קכ"ט, וכל המנהג כמנהג חמשה עשר באב לעיל בס"ל קכ"ט. ואם חל ח"ו בשבת מזכירין נשמות ואומרים צו"ץ. [וכן משמעות הבי"ט סי' קל"א דט"ו בשבט וט"ו באב בני חדא ביקתא נינהו דד"ל שם, כתב הרוקח סי' שי"ב (עמ' קפא) בט"ו באב נופלים בתחנונים, וכן נוהגים, לפי שבטלה מגילת תענית ע"כ. ועכשיו נהגו העולם שלא ליפול על פניהם, ולא בט"ו בשבט שהוא ראש השנה לאילנות].

אמנם בשו"ע איתא דהמנהג הוא שלא לומר תחנון, וכמו שיבואר.

כתב השו"ע סי' קלא סעיף ו, ונהגו שלא ליפול על פניהם בט"ו באב, ולא בט"ו בשבט, ולא בר"ח, ולא במנחה שלפניו. וכתב המש"ב, דמשמע מלשון השו"ע דרק בר"ח אין נוהגים ליפול במנחה שלפניו אבל בט"ו בשבט וט"ו באב נופלים. אמנם כתב שם, שאין המנהג כן אלא גם בימים אלו אין נופלים אף במנחה שלפניהם.

והנה יסוד העניין שט"ו בשבט הוא יום טוב, כבר נמצא בשו"ת מהר"ם מרוטנבורג דפוס פראג סי' ה וז"ל שם, וששאלתם, צבור שבקשו לגזור תענית שני וחמישי ושני ופגעו בתענית ראשון ט"ו לשבט, יש לחוש לר"ה ולדחות התענית או לא. כן דעתי נוטה, שהתענית נדחה לשבת הבאה ואין קובעים תעניות בו, שלא מצינו תענית בר"ה כלל. ותנן (ר"ה ב' ע"א) ארבעה ראשי שנים הם, וכיון דקתני להו בהדי הדדי דומיא דהדדי נינהו. ה"נ כיון דשארית לית בהו תענית [שהרי ר"ה ור"ח אין מתענים בהם], רביעי נמי ל"ל תענית. וע"ז בבית הגר"א על דברי שו"ע הנ"ל, ולא בט"ו בשבט שהוא ר"ה לאילנות וכמו כל ד' ר"ה שהן י"ט. והן הן הדברים. ובקונטרס זה השלחן מהגר"ש דבליצקי זצ"ל כתב, דמשמעות דברי הגר"א שגם אין לומר למנחה.

והנה כידוע, בזמננו המנהג הוא שלא לומר תחנון אפילו במנחה שלפניו כמ"ש המש"ב, וכ"ש במנחה של ט"ו בשבט גופו. אמנם נראה שבזמנים קדמונים היה המנהג לומר תחנון אפילו במנחה של ט"ו בשבט. וכן שמענו במנהגים דבי מהר"ם (מרוטנבורג) שכתב ואין אומרים תחינה בט"ו בשבט בבוקר, דק"ל ככית הלל דאומרים בט"ו בשבט ר"ה לאילנות ולמעשר ולשביעית. משמע דרק בבוקר אין אומרים תחנון.

ובביאור מנהג זה כתב בספר 'נוהג כצאן יוסף' (נדפס בשנת תע"ח), חמשה עשר בשבט אומרים תחנון במנחה שלפניו ובמנחה של אותו היום עצמו, אבל לא בשחרית. ונראה לי המנהג טעם לזה שאומרים אותו בליל כניסתו, מה שלא מצינו בשאר ימים שא"כ בהם תחנון, דכל עצמו של הכנסת קדושת היום במנחה דערכי שבתות וי"ט ור"ח והנוכה ופורים הוא כדי להוסיף מחול על הקודש, ולא גזרו זה אלא לחמורא בעלמא, לשבות מאותו זמן כניסתו, אבל היכא דיכול לאתויי לידי קולא, לא גזרו, דלא מקרי הוספה מחול על הקדש, אלא אדרבה מגרעת הוא. דהכא יכול לאתויי לידי קולא, שאמרו חז"ל ריש פ"ק דר"ה חמשה עשר בשבט ר"ה לאילנות, ומסיק בגמרא דף י"ד למהי הלכתא לענין ערלה, עיין שם. ובדף י"ד אמרו לענין מעשר. אמנם מעשר זה אינו נוהג בח"ל, אבל ערלה נוהג בזמן הזה. ועמ"ש התו"ה והרא"ש שם, א"כ אם לא יאמר תחנון באותו לילה, יחשוב העולם שעכשיו נכנס ר"ה ואותו לאכול ערלה, דבאמת על התורה אין קדושת היום חל עד צאת הכוכבים. והואיל שאומרים תחנון במנחה שלפניו, גזרו נמי לומר תחנון במנחה של אותו יום עצמו, אטו מנחה דשלפניו דשם מנחת חל הוא ואותו לחולפי. וא"ת א"כ למה אין אומרים צדקתן צדק בשבת מחר חדש מפני ר"ח הנכנס, נגזרו נמי שמא יאמרו כבר אילן קדושת שבת מחדל ר"ח לענין שא"כ צו"ץ. י"ל דהתם ליכא למטעי, חדא, דהא לא אמרו יעלה ויבא במנחה. ועוד, דשאר שבתות השנה מוכיחים דלא אזלא קדושת שבת עד הלילה. אבל הכא, דאפי' ביום ט"ו עצמו א"א יעלה ויבא, ואין שם היכרות שהוא חמשה עשר אלא במניעת אמירת תחנון לבד. ועוד דאין ר"ה זה כ"א פעם אחת בשנה שנאמר יגיד עליו ריעו.

ובשו"ת רבי טיאה וי"ל (בן בעל קרבן נתנאל) סי' ה כתב וז"ל, נראה לתת טעם למנהג אשכנז שנופלים על פניהם בערב ל"ג בעומר וט"ו בשבט וט"ו באב, וגם באותו יום אומרים תחנון למנחה. והואיל דלא כתיב יו"ט שלהן בגמרא או במגילת תענית. לכך מותר להתענות בו שעות ולהשלים בו ערכיות לכך עשו היכר זה. [ואגב אורחא, למדנו מדבריו דס"ל שמונת ליכתתנות בט"ו בשבט ודברי מהר"ם מרוטנבורג שבראש המאמר עומדים לנגדו].

עטרת הפסחים

ממשנת החסידות על פרשת השבוע

מלכותך ראו בניך

ובדרך העבודה מבואר בספה"ק (דברי משה להרה"ק משה א"ב מקאנין זי"ע) שהוא ע"י מסירות נפש, ועבודה גם כשאופן הנראה לעין מפסידים וכדו', או כמו שכתב שבני ישראל על הים שנכנסו לים סוף באופן שלא ידעו אם הים יקרע פניהם ויביטלו דעתם ורצונם לפני הכבוד ירש"ה בזה עוררו מלעיל השפעה זו. ובאופן נפלא ביאר בזה הרה"ק מהר"ד מבעלזא זי"ע את מאמר חז"ל שביקשו מלאכי השרת לומר שירה, אמר להם הקב"ה מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים לפני שירה, ויש כמה דקדוקים בזה. וביאר בקדשו, שמעשי ידי טובעים בים, הכוונה לבני ישראל שמסרו נפשם להיכנס לים גם במצב של טביעה ח"ו, וגודל הנח"ר לפניו ית"ש ממסירות נפש זו עולה שבעתים מעל שירת המלאכים.

גילוי השכינה ואמונה. כבר נתבאר מה שהפליגו חז"ל בגודל התגלות השכינה הקדושה וזכות האמונה לה זכו בני ישראל בשעת קריעת ים סוף. ובפרט כשרו ערערה טוב, למאוס ביצר הרע ושגוענותו ולבחור בטוב האמיתי ובאמת הצרופה להידבק באלוקים חיים. התגלות אלוקות זהו דבר שבלתי ניתן להסביר, ויכול האיש הישראלי להתבונן בזה ולבקש מיוצרו ית"ש הבינין ואצרה תורתך, קרבני לעבודתך והט לבי אל עדותיך.

וכבר נתבאר שבוע שעבר בשם הרבי ר' אלמלך מליזענסק זי"ע אשר גאולת מצרים היתה כל אחד ואחד לפי דרגא דליה, כדברים הללו כתב רביה"ק מר"ן מראפשיץ זי"ע על הגילוי האלוקי בשביעי של פסח וקריעת ים סוף, כמו שכתוב 'לגזור ים לגזרים' שהיה לכל אחד בפני עצמו השגה בקריעת ים סוף לפי ערכו ולפי בחינתו, הגם שראתה שפחה על הים וגו' עם כל זה היה מדרגות וחיוביות הרבה... על שירה. ועל כולם עולה מדרגת השירה שסללו משה ובני ישראל את הדרך והפה לומר שירה לפניו ית"ש. והוא כולל הכל, כמו שדאית בזה"ה: 'דוא אית בה עלמא דעברי ועלמא דאית ואתי בה: יומי דמלכא משיחא', וכן איתא בספה"ק "בית אהרן": "כל הגאולות וכל העניינים שצריך האדם, הכל נכלל בשירת הים", אם יאמר האדם שירת הים בכל לב ובמסירות נפש, כל אחד לפי מה שהוא, יתוקן כל ענייניו בגוף ובנפש".

ורביה"ק מראפשיץ משלו משה: לקח שבא לטבול בנהר בימות החורף, והנהר נאחד בקרח, אם בא לטבול ולטהר עצמו, אי אפשר לו לטבול ולקבל טהרה עד שישבור מקודם את הקרח הקרוש מלמעלה, ואח"כ מקבל הטהרה, כך ע"י השירה שוברים כל כוחות הסטרא אחרא והקליפות והטומאה ובכך נעשה מוכשר וראוי לקבל הקדושה.

שנת ב' אלפים תמ"ח, היה עבור כלל ישראל שנה משמעותית ביותר, השנה בה נהיינו לעם ה', בו יצאנו ממצרים וקיבלנו את התורה"ק. אחת המאורעות החשובים ומשמעותיים באותה שנה, היתה מעמד קריעת ים סוף, שהוא בעצם השלמת גאולת מצרים כמו שנאמר 'וישוע' ה' ביום ההוא את ישראל' ופירשו הראשונים שאז הייתה הישועה בשלימות.

באותו עת זכו בני ישראל למדרגות נעלות: של **יראת שמים** - 'וייראו העם את ה', **אמונה בה'** ובמשה עבדו - 'ויאמינו בה' ובאמת עבדו, **מדרגת השירה** שעליה נאמר גדולות ונשגבות (כפי שהארכנו בשם קדמוניות, וידוע בזה לשון קדשו של מר"ן מראפשיץ זי"ע בעיר"כ: 'ענין השירה שאמרו ישראל על הים הוא דבר המסוגל למועד סוף כל הדורות בכל עת שיצטרך לנו לעורר ענין קריעת ים סוף וכו', שהשירה הוא דבר מסוגל תמיד, כמו שיש בענייני רפואות רפואה כללית שבכל מיני רפואות מערבין ממנה. וז"ש ויאמרו לאמר, שאמרו בבחי' זאת שכל עת שנרצה נוכל לעורר ולהמשיך הבחינה הזאת שהיתה בקריעת ים סוף... עי"ש באריכות) **התגלות השכינה** - 'זה קלי' ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים ועוד. אורות וגילויים אלו מתגלים בכל יום בעת אמירת שירת הים (וכידוע מהאר"י הק' שמהלך לו כל עונותיו) ובפרט בשבת קודש זו המכונה בשם 'שבת שירה' (כמו שהארכנו אשתקד, הרמז מהרבי החוה מלובלין א"ז שיר' אל"ף זי"ו, אל"ף הכונה בעת שלומים וקוראים הפרשה, ו' הרמז לשבעי של פסח).

לענין ללמוד ולעין במשנת הפרשה לקחת מ'קריעת ים סוף' דרך עבודת ה'. **מסירות נפש.** רביה"ק מאורי החסידות הרחיבו בדבריהם הקדושים אשר בני' זכו לנס דקריעת ים סוף בזכות המסירות נפש שמסרו נפשם כבניסותם למה הים גם מסעדיין הוא הרגישו וראו את הישועה בחוש, ורק מסירות נפש זו יכלה להתגבר מעל הקטרוג הגדול שהיה באותה עת 'הללו והללו'. בזה"ה"ק מבואר תשובת השו"ת למשה רבינו י"דבר אל בני ישראל ויסעו" - 'בעתיקא תליא מילתא'. ששורש נס זה מקורו במקום נבוה ונשגב עד מאד בחינת 'עתיקא'. ומבאר הרה"ק בעל ה'אוהב ישראל' מאפסא ועוד צדיקים, שקיימים ב' הנהגות כבריאה, הנהגת בדרך שרר ועונש אי כפי מעללו, אולם קיים עוד הנהגה גבוהה יותר, הנהגה שלמעלה מדרך הטבע. הנהגה זו אינה קשורה לפי מעשי בני אדם אדרבה מקורה בשורש העליון מקור הרחמים והטוב. הדרך לעורר הנהגה העליונה והיא במדה נגד מדה, כאשר איש ישראל בפרטות ובוני ישראל בכללות מקיימים מצוות חוקות בלי טעם והסבר, אזי מתעוררת הנהגה נשגבה זו שלמעלה בלי טעם ואין טעם ברוצן העליון' (כדברים הללו מביא הבני-יששכר בספרו בשם הרבי ר' זושא מאניפולי זי"ע).

הרה"ק רבי מרדכי מלעכאוויטש זי"ע י"ג שבט תק"ע

זיאמרו בסמארגאן ה' מלך / סיפור

'שובו לכם לאהליכם', אמר להם בקול מבטיח, 'ותמסרו בשמי לכל בני החבורה: ויאמרו בגוים ה' מלך...'. לא הבינו האברכים מה רמז להם הצדיק באותו פסוק, עד לאותו מקרה שאירע זמן קצר לאחר מכן.

היה זה הפריץ של סמארגאן, שחגג את יום הולדתו, והזמין למסיבתו שרי מדינות ואצילי אחוזות. ביקש הפריץ להתהלל בעושרו, ויצא עם אורחיו לסיוור ברחבי סמארגאן וחוצותיה, הוא הראה להם את השדות את הכרמים, את הגינות ואת הארמונות. בדרכם עברו בתוך היער, וחלפו סמוך לבקתת החסידים.

באותה שעה עמדו החסידים בתפילה, מתוך התפשטות הגשמיות ודביקות בקל חי, עד שלא הבחינו כלל בחבורת הפריצים שעמדו והביטו בהם מן החלונות, נדהמים ופעורי פה. 'שדות וכרמים! גינות וארמונות?! זה מה שאתה מראה לנו?!', זעקו הפריצים האורחים על מארחם, פריץ המחזו, 'הלא כאן יש לך קבוצת אנשי מעלה! מלאכים בדמות בני-אדם! ולא סיפרת לנו עליהם מאומה!...'

'מובן מאד', טען אחד האורחים, 'מארחנו הפריץ מזמין את נסיכי האדם הללו, לחיות ביער, בתוך צריף נטוש ועזוב, כבוד הוא עצמו חי לו באחוזת פאר והדר. מובן מאד מדוע לא רצה להראות לנו פשע שכזה...'

הפריץ, שלא ידע כלל במה דברים אמורים, התבייש מאד. הוא שלח מיד את משרתיו, לברר אצל יהודי עירו אודות חבורה קדושה זו, היושבת כתפוח בעצי היער. ומשודע לו כל המעשה, הוציא על אתר צו, להחזיר מיד את כל החבורה העירה. הצו כלל איסור גורף על בני העיר להרע חלילה לחסידים אלו, ומי שיפר את החוק - יושלך הבורה.

שבה קבוצת החסידים אל מושבותיהם, והמשיכו בעבודתם הקדושה והנלהבת, ביתר שאת וביתר עוז, עד שהושפעו מהם המוני יהודי העיר, וסמארגאן הפכה להיות עיר מלאה חסידים. ההולכים בתורת רבינו הבעש"ט הקדוש, על-פי דרכה המיוחדת של לעכאוויטש.

אז-או הבינו החסידים את הפסוק ששלח להם הרבי למחיה 'ויאמרו בגוים ה' מלך'. אכן רצה הקב"ה לגלות את עוזו נפלאותיו על ידי הגויים דווקא, ועל ידם יתגלה אור החסידות בסמארגאן. וכימי צאתנו מארץ מצרים, שגם אז הראה את נפלאותיו דרך המצרים, כדי שתתגלה מלכותו יתברך בכל העולם, כמבואר ארוכות בספרי החסידות.

על פי גירסא אחרת, היה זה מגיד המסובב בין העיירות, ש'הביא' את המאמר מלעכאוויטש, על מנת להתלוצץ עליו. אמנם אברכי סמארגאן, שהריחו ביראת אלוקים, הבינו לעומקו של דבר. כך או כך, האברכים כולם הודו והמליכו ואמרו, כי מאמר שכזה אינו יכול לאומרה אלא מי שזכה ללמוד תורה לשמה.

ולא עברו ימים רבים עד שחבורת אברכים עשתה את דרכה מסמארגאן ללעכאוויטש, לתהות על קנקנו של רבי מרדכי. ומשבאו אל אותו גן-עדן של מטה, התלחטו נשמותיהם, וכבחבלי קסם נמשכו אף הם אל המאור הגדול, מאורה של החסידות.

בשובם העירה, מוקסמים ומולהבים, הושפעו מהם אברכים נוספים, שנסעו גם הם אחריהם לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו של הצדיק, וגם הם חזרו משם חסידים מובהקים. וכך היתה חבורה גורת חבורה, עד שקבוצה גדולה של חסידים הלכה והתלכדה בסמארגאן.

ותחום כל היער, הדבר העלה את חמת הקהל, שעל-פי דעתם ראו בכך פרצה חמורה, הפותחת פתח למימי החסידות לבוא ולשטוף את כל העיר על אברכיה וצענייה.

שורה של קטטות ומריבות, וויכוחים וסכסוכים, ואף התערבויות של 'שוויגערס', הביאו את ראשי הקהל לידי החלטה קשה: לגרש את החסידים מן העיר!

קשה ומיסרת הייתה גזירת הגלות שנחתה על האברכים, מהם שנאלצו להיפרד מבני ביתם, מבניהם ומבנותיהם, אך הם קיבלו את הדין באבהו, ועזבו את העיר, כשליבותיהם מלאות תקוה, כי אף אם ניטשו מעל אדמתם על ידי ראשי הקהל, הרי שלא יטוש י' עם ובקרוב ישובו לבתיהם בשלום.

במעבה יער העבות אשר בפרברי סמארגאן, מצאו להם בקתה עוזבה וחרבה, בתוכה קבעו את משכנם. ננאי החיים שם היה קשים מנשיא, אך הם חיזקו איש את רעהו, ויחד התעלו על הבר, אל הדין באבהו, ובתורה ובתפילה, בדביקות ובשמחה. מפעם לפעם יצאה מהבקתה חבורה של חסידים ללעכאוויטש, אל הרבי, אל הקוממנאי, שם היו נספגים בלוגין של אמונה, ושבים ליער מחוזקים ומלאי כח.

אלא שברבות הימים הודגשה סאת הייסורים. אחד מן החבורה לא יכול היה לעמוד מתחת הצינה, והוא חלה אנושות, ר"ל. מיד יצאו כמה מיושבי הבקתה מבוהלים ודחופים, בדרכם לעכאוויטש. 'דבינו! מיררו בבכי בקודש פנימה, עד מתי!...'

הביט עליהם רבי מרדכי ולבו התמלא חמלה.

בתוכני בית מדרשם של מתנגדי החסידות שבעיר סמארגאן (סמרגון), השוכנת בחבל הורדנה שברוסיה הלבנה, ישב בחור ושקד על תלמודו שקידה נפלאה. איש לא ידע את סודו, כי אש נעלמה לוהטת בחביון לבו, היא אש החסידות.

ימים רבים הצליח הבחור להסתיר מחבריו לספסלי בית המדרש את האש החרישית, עד שכבר לא היה יכול להתאפק, והיא פרצה בלהבותיה.

אז הגיע עוסק היה בהוויות דאביי ורבא, בצוותא עם חבריו הלמדנים המופלגים. ומתוך חסיד היה, היה מתכוון בלימודו להידבק באור כי טוב הגנוז בתורה, ולקשר את שכלו בשכל הנעלם מכל רעיון. לפתע זה קרה. עניו נעצמו, ידיו נישאו כלפי מעלה, וניגון חסידי משובב-לב פרץ מן הרובד הפנימי שבלבו, עד שכולו התלקח כלבת אש.

אכן נודע הדבר, רחש-לחש עבר בין עמודי בית המדרש, הלומדים התגודדו ביניהם והעלו חשדות, עד שניגשו אליו כמה מהם, ולחצו עליו שישלם להם את התעלומה, מאין לא ולאן הוא הולך... 'אכן, כפי ששירתם, חסיד אני' - נאלץ להתוודע ולהיגלות. והניגון נמנה על החוסים בצילו הטהור של הרה"ק רבי מרדכי

מלעכאוויטש - הסמוכה. 'מה לו ללמדן שכמותך לעשות בלעכאוויטש?', הביעו בפניו את תמיחתם.

'בלעכאוויטש עובדים את ה'!...', ניסה הבחור להסביר, 'בחצר קדשו של הצדיק, מתכנסת כל הקומפאניא (כך הייתה מכונה 'חבורה' ברוסיה הלבנה), ומתעלים יחידו במדרגות הטובים הפנימית, מתוך אמונה, הכנה וענוה'.

אלא שההסברים כגון אלו לא הניחו את דעתם. 'שמא תאמר לנו חידוש תורי כלשהוא ששמעת שם?!', שאלוהו בלגלוג. 'וודאי', השיב חורפיו דבר, 'הטו אזנכם ושמעו מה דיבר הצדיק, בפעם האחרונה שזכיתי לחסות בצל כנפיו'. ושוב נעצמו עיניו, ופתח ואמר בהתלהבות:

'בשעה שביקשם אשת פוטיפר להכשיל את יוסף הצדיק ע"ה, אמר לה - איך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחסאתי באלוקים. ויש להקשות, והלא גם היא כלולה היתה באיסור זה של גילוי עריות. שכן נאסרה לבני נח, מדוע אם-כן לא אמר לה יוסף - וחסאתי - לשון רבים?!

'אנא מאי, ביאר מורי ורבי, יוסף הצדיק ביקש להתרחק ממנה כל-כך, עד שאף נמנע מלשתף ולהכליל אותה עמו בתוך דיבור אחד!...'

דממה התרחשה במקום. האברכים, שבני עליה היו, נפעמו מהמאמר הנורא.

עטרות של שבליים

פלאות ופרפראות

מנהג זריקת 'קאשע' לציפורים בשבת שירה

ואתה הרים את מטף ונטה את ידך על הים ונקעהו ויבאו בני ישראל בתוך הים בביבשה (יד, טו).

רבינו הרה"ק רבי יהושע מדזיקוב ז"ע כותב בספרו הקדוש 'עטרת ישועה' (מועדים, ליקוטים) לבאר בפסקוקה את סוד המנהג שנהגו בימי קדם בשבת פרשת בשלח - שירה, לזרוק לציפורים מאכל שעושים שקראו 'קאשע', וזה לשונו הקדוש:

"מה שנוהגין העולם לזרוק בשבת שירה מאכל שעושים הנקראת קש"א לצפרים. כי עיקר עבודתנו להמשיך עלינו השפעות פרנסה, ודייקא על ידי שיקח הש"ת השפע מהאומות העולם, כמו שאמר מרן ז"ל (הוא אביו - רבינו הרה"ק רבי מאיר מדזיקוב ז"ע בעל 'אמרי נועם') על (הפסוק) 'כי הרס תהרסם ושביר תשביר מצבותיהם' (שמות כב כד), עיי"ש (אמרי נועם משפטים אות יח, וזה לשונו שם: 'צריך להיות עיקר בקשתינו שישלם הקב"ה ההשפעה מאומות העולם עוברי רצונו, ואז ממילא תחזור ההשפעה לישראל, כי כשזה נופל זה קם' (מגילה ו א), ועיי"ש שם באריכות ביאורו).

והנה רזא דקייצת ים סוף נאמר במדרשים (ספרי"ר כא ז) שהיה על ידי יעקב אבינו ע"ה, בסוד 'ובקעהו' (שמות יד טו) בזכות יעקב (זה לשון המדרש: 'וי' בניא אומר, בזכות אברהם אני יעקב בעבור מה שעשה, שנאמר שם כב) 'ויבקע עצי עולה' ואומר 'ויבקעו המים'. רבי עקיבא אומר, בזכות יעקב אני קורע להם את הים שנאמר (שם כח) 'ופרצת ימה וקדמה'. רבי שמעון אומר, כבר הכתבת עליך 'בכל ביתי נאמן הוא' ואתה ברשותי וברשותי, כבר עשיתך גזבר עליו שאמר 'זאתה הים את מן', וכמו שאיתא בעל הטורים (זה לשונו: לשון בעל הטורים: 'ובקעהו, בזכות יעקב עצי עולה' (בראשית כב ג) ובזכות 'בקע לגולגולת' (שמות כד כז), קרי ביה 'בקע והו' שבה השם נבקעו המים'. ע"כ, וראה אמרי נועם (בשלה ח) וזוהו שכתב הבעל הטורים 'ובקעהו' בזכות 'בקע לגולגלת', שהוא כח המכריע מימנם

ומשמאלם, בחינת יעקב שהוא י-בקע, וכמו דאיתא 'וירא ישראל סבא (וזה"ק ח"ב נג א. ועיי"ש בראשית רבה פרשה צב אות ב).

והנה ב' פעמים יעקוב מלא עולה צפור, בסוד 'ועיקבני זה פעמים' (בראשית כז לו), ועולה עשו. ועל כן אמר (שם יט) 'אנכי עשו בכורך', כי ב' פעמים יעקוב עולה 'עשו'. וזהו שאנו נוטנין הקש"א להצפור, היינו שלא יהיה לנו קושיא על השי"ת על מה כל הגוים שלווים ושקטים ואבינו עמך דווים וסחופים, כי בכח קריעת ים סוף בראז דיעקוב ירשו זרע יעקב הפרנסה, ויקחו השפע מהאומות העולם, וישראל הקשיא אצל זרע עשו העולה צפור."

כשהיצה"ר 'דואג' להתעלותו הרוחנית של היהודי..

אמר אויב ארדה אשיג אחלק שלל תמלאמו נפשי אריק חרבי תורישמו ד' (טו, טז).

בספר 'שיח זקנים' מובא מאמר נורא בשם הרה"ק רבי שלמה דוד יהושע מסלאנים ז"ע. היה זה כשעשה את השבת-קודש פרשת בשלח בעיר בריסק, בקרב חסידיו ותלמידיו שהתגוררו בה, ואף היו מאוחדים ב'שטיבל' (בית חסידים) אחד מהמסתופפים בצלו הטהור בהאי שבתא טבא, הביא את דברות קדשו, שכך פירש:

'אמר אויב - כך אומר אויבו של העולם, הוא היצר הרע, 'ארדוף' אחר האדם, 'אשיג' - אתן לו השגות גבוהות בעבודת ה', 'אחלק שלל' - שלל בנימטריא ש"ס, כלומר אלמדנו את הש"ס כולו שיהיה בו בו חד וחלק, או-אז 'אריק חרבי' - אפגום אותו בחטא הידוע, 'תמלאמו נפשי' - אז כבר יהיה שלי לחלוטין...'